

Osvobození zástupců ustanovených z moci úřední od poplatků v soudním řízení.

Podle § 11, odst. 4 cís. nař. z 15. IX. 1915 č. 279 ř. z. zaznamenává soud poplatky v soudním řízení, v němž byl ustanoven opatrovník osobám neznámým anebo neznámého pobytu, není-li známo nějaké jmění opatrovníkem zastupované osoby, na které by se mohlo sáhnouti, nebo není-li povinna útraty opatrovnictví hraditi osoba třetí. Podle dalšího odstavce tohoto paragrafu přestane zaznamenávání, jakmile zanikne jeho důvod. V tomto případě zaplatí zaznamenané poplatky osoba opatrovníkem zastupovaná, nepočívá-li práva chudých.

V poznámkách k sazbě soudních poplatků je ustanovení, že poplatku jsou prosty také žádosti opatrovníků uvedených v § 11, odst. 4, cís. nař. ze dne 15. září 1915, č. 279 ř. z. za záznam poplatků; dále rekursy nebo stížnosti proti opatřením učiněným na tato podání [pozn. 6, písm. a) k saz. pol. 1 sazby č. 151/1931 Sb.]. Tato poznámka platí pro civilní řízení sporné a exekuční řízení; vztahuje se však také na podání v řízení konkursním a vyrovnacím (pozn. 2 k saz. pol. 9), a na podání v řízení nesporném (pozn. 2 k saz. pol. 16).

Poplatky zaznamenávané podle shora cit. odst. 4. § 11 c) nař. se zaznamenává soud způsobem stanoveným v § 136 jedn. řádu pro soudy a sdělí úřadu rejstříkovému (t. j. úřadu bernímu nebo úřadu pro vymeřování poplatků, v jehož obvodu má soud sídlo. § 21, odst. 2 prov. nař. z 21. XII. 1915, č. 380 ř. z.).

Ustanovení shora uvedené není dost úplné, zejména pokud jde o poplatkovou povinnost opatrovníka.

Poplatkový zákon z 9. II. 1850, č. 50 ř. z. měl ustanovení o osvobození zástupců ustanovených z úřední

moci od poplatků v saz. pol. 50/44 písm. d). Podle toho byly osvobozeny od popl. žádosti zástupců ustanovených z moci úřední za osvobození od poplatků, za jejich zaznamenání, za povolení lhůty k jejich zapravení nebo za jejich odepsání v právní věci jim přikázané nebo za zproštění od zastupování. Tento výpočet osvobozených podání umožňoval opatrovníku odklad zapravení zaznamenaných poplatků i jejich odepsání bez výdajů na kolky. Proti tomuto osvobození jsou ustanovení vpředu uvedená poněkud užší, neboť se nezmiňují o žádostech za povolení lhůty k zaplacení zaznamenaných poplatků ani za jejich odepsání a také ne za zproštění od zastupování.

Zmíněná neúplnost ustanovení o poplatkové povinnosti neb osvobození zástupců stran ustanovených z úřední moci působila ovšem i na praxi i judikaturu. Východiskem z nejasnosti i tvrdosti byla ustanovení o osvobození z důvodu práva chudých.

Osoby, kterým bylo uděleno právo chudých, požívaly již podle zrušeného ustanovení saz. pol. 44/75 písm. o) popl. zák. č. 50 z r. 1850 ř. z., pak podle § 13 cís. nař. z 26. XII. 1897, č. 305 ř. z. a nyní požívaly podle § 10 cís. nař. z 15. IX. 1915 č. 279 ř. z. osobního osvobození od poplatků v soudním řízení sporném, nesporném, exekučním, rozhodčím, konkursním a vyrovnávacím (kromě popl. paušálních a z knihovních zápisů; platí však pro poplatky, z poznámek dle § 18 cit. nař.).

Býv. správní soudní dvůr rozhodl v nál. Budw. F 8512/11, že curator absentis řízený žalovanému ve sporu o uznání otcovství není povinen zaplatit kolky z protokolu a rozsudku, za které by kurator ručil podle § 71, č. 3 p. z., požívá-li žalobce práva chudých a tudíž podle saz. pol. 44/75 o) p. z. i osobního osvobození ode všech poplatků, které by měl podle § 64 č. 1 p. z. zapravit. Podle toho byl opatrovník zproštěn povinnosti zapravit poplatky, které

měl jinak platit zastoupený, jen proto, že zastoupenému bylo uděleno právo chudých.

Když si opatrovník nevyžádal pro zastoupeného právo chudých, odpírala mu praxe i správní soud osvobození od poplatků.

V nálezu Budw. F 9383/13 nalezl s. s. d., že opatrovník pozůstalosti nepožívá ani tehdy osobního osvobození od poplatků, je-li pozůstalost bez jmění, ale právo chudých pro pozůstalost nebylo vyžádáno.

Opětovně rozhodoval správní soud o poplatkovém osvobození zástupců zřízených z moci úřední ve sporech k obhájení manželského původu dítěte.

Už býv. vídeňský správ. soud dvůr rozhodl v nálezu Budw. F 8316/1911, že opatrovník zřízený k obhájení manželského původu nepožívá osvobození od kolků, nevymohl-li si pro svého opatrovance právo chudých. V důvodech soud uvedl, že osobní osvobození zástupce ustanoveného z moci úřední omezuje se na podání uvedená v saz. pol. 44 d) popl. zák. Jinak nepožívá opatrovník ustanovený k hájení manželského původu žádného osvobození z toho titulu, že byl ustanoven z moci úřední. Osobní osvobození dle saz. pol. 75 o) zák. č. 89/1862, pak § 63 c. ř. s. a § 13 c. nař. z 26. XII. 1897 č. 305 ř. z. (platného před cís. nař. č. 279/1915 ř. z.) závisí na udělení práva chudých příslušným soudem a ustanovení § 16 adv. řádu ze 6. VII. 1868, č. 96 ř. z. o osvobození zde neplatí, protože ustanovení stěžovatele opatrovníkem nebylo provedeno podle tohoto zákona, ani od výboru advokátní komory.

V nálezu Boh. F 9009/38 (z 10. III. 1938, č. 4091/35) rozhodl i náš správ. soud, že osobní osvobození od kolků a poplatků zástupců zřízených z moci úřední omezuje se na podání uvedená v saz. pol. 44 lit. d) popl. zák. V ostatním nepožívá obhájce zřízený ku hájení manželského původu podle § 158 vř. zák. obč. jediné z toho titulu, že byl zřízen z moci úřední, žádného osobního osvobození z nedostatku příslušného zákonného ustanovení osvobozovacího.

K uved. nálezu je nutno poznamenati, že pro soudní řízení byla platnost ustanovení saz. pol. 50/44 d) popl. zák. zrušena paragrafem 49,

odst. 1, č. 1 cís. nař. č. 279/1915 ř. z.

Zcela nové stanovisko zaujal nejv. správ. soud ve svém rozšířeném senátu dne 14. října 1939 čís. Pres. 1170/38, svolaném se zřetelem k judikátu Boh. F 9009/39 V tomto nálezu rozhodl takto: I. Podání a přílohy k nim, jež v soudním sporu učiní opatrovník, zřízený k obhájení manželského zrození dítěte, jsou osvobozeny od kolkových poplatků podle saz. pol. 50/44, písm. g), resp. § 11 popl. zák. — II. Opatrovník, zřízený k obhájení manželského zrození dítěte, není povinen platiti poplatky z jednacích protokolů a rozsudků.

Uvedené právní věty odůvodnil správ. soud tím, že stěžovatelova (opatrovníkova) odpověď na žalobu ve zmíněném sporu i se seznamem soudních útrat požívala osvobození od poplatků podle saz. pol. 50/44, písm. g) popl. zák., protože šlo o podání, obsahující návrhy ve veřejné záležitosti se současnou žádostí o odměnu, k níž byl seznam útrat nezbytnou přílohou (§ 11 popl. zák.), a že povinnost k placení poplatku z jednacího protokolu v dotyčném sporu ho nestihá již proto, že není procesní stranou v tom pojetí, jak to má na mysli cís. nař. č. 279/1915 ř. z.

Značný význam má pak výklad pojmu strany ve smyslu cís. nař. č. 279/1915 ř. z., který podal n. s. s. v důvodech tohoto nálezu.

Podle výkladu správ. soudu náleží k pojmu procesní strany nejen požadavek, aby vystupovala ve sporu formálně jako žalobce neb žalovaný, nýbrž i další požadavek, aby byla zároveň po věcně právní stránce v takovém vztahu k výsledku sporu, že se jím její vlastní soukromoprávní sféra upravuje. Tyto znaky pojmu strany vyplývající z různých procesních ustanovení a zejména z ustanovení § 411 c. ř. s.,

podle něhož účelem rozsudku jest, aby s konečnou platností rozhodl o nároku neb právním poměru mezi žalobcem a žalovaným, t. j. upravil jejich vzájemný, soukromoprávní poměr.

Cís. nař. č. 279/1915 ř. z., o soudních poplatcích, které samo pojem procesní strany rovněž nedefinuje, přejímá tento pojem z předpisu procesních, na nichž buduje.

Proto nelze opatrovníka, zřízeného k obhájení manželského původu dítěte pokládat za pravou procesní stranu ani s hlediska cit. nařízení.

Opatrovníka nelze pak považovati ani za procesního zástupce nezletilých dětí proto, že jmenované děti nebyly vůbec účastníky sporného řízení, neboť proti nim žaloba nebyla podána; podá-li pak dle ustanovení § 159 obč. z. dítě žalobu o oduznání

manželského původu, jest jmenovaný opatrovník k obhájení manželského původu procesním odpůrcem dítěte. Nestihá tedy opatrovníka ani ručební povinnost podle § 9 cís. nař. č. 279/1915 ř. z.

Uvedeným výkladem se odstraňuje nejistota v posuzování postavení zástupců ustanovených z moci úřední s hlediska poplatkového. Pak lze také jasněji rozuměti ustanovení odst. 4, § 11 cís. nař. č. 279/1915 ř. z. [zejména srovnáme-li s ním výše uvedené znění zrušeného ust. písm. d) saz. pol. 50/44 popl. zák.]. Není-li opatrovník povinen platiti poplatek ani za poplatek neručí, vede se záznam poplatků jen proti osobě zastoupené anebo proti jejímu odpůrci, či osobě třetí, jsou-li povinny hraditi poplatky nebo náklady opatrovníka. BOURA.

Literatura.

Utermöhle-Schmerling-Bing: **Zajištění židovského majetku.**

Nákladem Ústředního svazu bankovních živností v Praze vyšel německy pod názvem »Sicherstellung des jüdischen Vermögens« a nákladem Ústavu lidového peněžnictví a Ústředního svazu bankovních živností v Praze česky pod názvem »Zajištění židovského majetku« komentář vyhlášky ministerstva financí z 23. ledna 1940 čís. 25.761/39-VI, k třetímu a pátému prováděcímu výnosu k nařízení říšského protektora o židovském majetku z 21. června 1939 a k vyhlášce ministerstva financí (revisního odboru) z 8. března 1940 čj. 9221/40-VI. Komentář napsali referenti pověřeni prováděním zajištění židovského majetku u revisního odboru ministerstva financí především proto, aby veřejnost byla autenticky informována o dosahu jednotlivých ustanovení, a proto, aby byl dán praktický návod, jak jest podle příslušných předpisů postupovati, neboť četné konkrétní dotazy stěžovaly značně práci úřadů. Komentář vyšel již se dvěma dodatky a všechny tři brožurky dohromady tvoří dnes vlastně celek podávající úplný obraz právního stavu.

Potřeby praxe ukázaly se již snad po všech stránkách a proto jest podle názoru autorů komentáře na náš dotaz projeveného míti za to, že s dalšími normami a výklady zatím netřeba počítati.

Vedle Juráškova komentáře jest to tedy nezbytná příručka podávající spolehlivě výklad rázu zcela oficiosního. Látka jest probírána nesystematicky, neboť byla uspořádávána chronologicky tak, jak jednotlivé prováděcí normy byly vydávány, takže komentář podává i dokumentárně obraz vývoje celé úpravy.

Z praktických návodů, jichž jest komentář pln, uvádíme na příklad:

přepisování nearijských vkladních knížek a vyznačování vlastníka na nich;

volné výběry z vázaných účtů;

vázaný účet nájemného a pachtovného a výnos ministerstva financí z 3. dubna 1940 č. j. 13.815/40-VI o přípustnosti, platiti v s e c h n y prokazatelné splatné správní a udržovací náklady nemovitosti z nájemného bez povolení před složením nájemného na vázaný účet;

úvěry povolené židům (musí býti likvidovány do 30. června 1940);

zřizování »podnikových účtů« volně disponovatelných u podnikatelů arij-